

Ķīnas administratīvais dalījums un ģeogrāfija

Ķīnas Tautas Republika, dib. 1949.gadā, komunisma režīms

Ķīnas Republika (jeb Taivāna), dib. 1912.gadā, daudzpartiju sistēma

22+1 provinces (Taivāna), 5 autonomie apgabali, 4 municipalitātes (Beijing, Tianjin, Shanghai, Chongqing), 2 īpašie administratīvie rajoni (Honkonga un Makao)

PROV.: Hebei province, Shanxi province, Liaoning province, Jilin province, Heilongjiang province, Jiangsu province, Zhejiang province, Anhui province, Fujian province, Jiangxi province, Shandong province, Henan province, Hubei province, Hunan province, Guangdong province, Hainan province, Sichuan province, Guizhou province, Yunnan province, Shaanxi province, Gansu province, Qinghai province (un Taivāna)

AA: Inner Mongolia Autonomous Region, Guangxi Zhuang Autonomous Region, Tibet Autonomous Region, Ningxia Hui Autonomous Region, Xinjiang Uygur Autonomous Region

UPES: Visgarākā upe Ķīnā ir Jandzi jeb Čandzjana (6300 km), pasaulē viena no visgarākajām upēm, tā sākas Himalajos. Huanhe jeb Dzeltenā upe ir otra garākā un svarīgākā upe (5464 km) un tās baseins ir visraženākā vieta Austrumāzijā. Šo upi dēvē par Ķīnas civilizācijas šūpuli.

Ķīnieši – dzeltenā rase, leģendārais Dzeltenais Imperators 黃帝, Dzelteno Upi 黃河, kas ieplūst Dzeltenajā Jūrā 黃海.

Dzeltenās smiltis no Gobi un Taklamakana tuksnešiem.

Dzeltenā krāsa saistās arī ar saules un debesu pielūgsmes kultu, kas bija izplatīts senajā Ķīnā.

Dzeltenā – imperatora krāsa, citi pat nedrīkstēja valkāt dzeltenus apmetņus.

EZERI: **Lielākais ezers ir Qinghai– Zilā jūra**, kad pievienoja Tibetu un Xinjiang
Senajā Ķīnā lielākais ezers bija **Dongtinghu** – Senajā Ķīnā

Teritorija un robežas

Sauszemes robežas: Ziemeļkoreja, Krievija, Mongolija, Kazahstāna, Kirgizstāna, Tadžikistāna, Afganistāna, Pakistāna, Indija, Nepāla, Butāna, Mjanma, Laosa un Vjetnama.

Jūras robežas: Dienvidkoreja, Japāna, Filipīnas, Vjetnama, Malaizija, Bruneja

Teritoriāli ĶTR aizņem apm. **9 milj. qkm**

ĶTR ir **1,45 miljardi** iedzīvotāju (2022.g.)

Aizvēsturiskie laiki

Jau neolīta laikmetā t.i. tās krastos, tag. Gaņsu, Šaņsji, Henaņas un Šaņdunas provinču teritorijā, mitinājās iedzīvotāji

SVARĪGI: Vissenākais cilvēks Ķīnā no apm. 350 000 g. pmē. t.s. *homo erectus pekinensis* – atrada 1927.g. 50km uz DR no Pekīnas alā.

NEOLĪTA (akmens) LAIKMETS, 10-8. g.t. pmē :

1) **Janšao** (Yangshao) kultūra, kurai raksturīgi ar ģeometriskām formām apgleznota keramika un kura izveidojās kontinenta centrālajā daļā Gaņsu, Šeņsji un Henaņas provincēs.

2) **Lunšana** (Longshan) kultūra, kurai raksturīga melna virpota keramika un kura veidojās Šaņdunas pussalā.

BRONZAS LAIKMETS no apm. 20.gs. pmē.

Pirmie RAKSTĪBAS paraugi atrasti Henaņas prov. Anjanas pilsētā - 甲骨文 *jiaguwen* (zīlēšanas pieraksti uz bruņurupuču bruņām un liellopu kauliem)

Par rakstības izgudrošanu ķīniešu mitoloģijā ir vairāki varianti.

1.var. pirmais leģendārais imperators **Fusji** 伏羲 (Fuxi)

2.var. otrais leģendārais imperators **Šennun** 神農 (Shennong), kas pie reizes izgudrojis arī lauksaimniecību.

3.var. trešais leģendārais Dzeltenais imperators jeb **Huandi** 黃帝 (Huangdi), precīzāk – viņa ministrs Cang Jie 倉頡

Vēsturiskās dinastijas **Sja** 夏 (Xia), **Šan** 商 (Shang) un **Džou** 周 (Zhou)

Pirmie zināmie valdnieki: **Jao** 堯 (Yao), **Šun** 舜 (Shun) un **Ju** 禹 (Yu) – Sja dinastijas valdnieks